

og blev der modtaget med de største Æresbevisninger, som kunne blive en udmærket Kunstnerinde til Del, til Frankrig, hvor hendes Billeder solgtes saavel til Private som til Statens Samlinger, til Rusland, atter og atter til det elskede Rom, i de sidste Aar endog flere Gange til Orienten, overalt Gjenstand for almindelig Imødekommen og altid i rastløs Virksomhed, studerende og skizzerende, portraiterende og handlende. I 1861 blev hun Medlem af det danske Kunstakademi, den eneste offentlige Æresbevisning, der her er bleven hende til Del, hvis man da ikke vil regne det for en saadan, at der til den kongelige Malerisamling er indkjøbt et enkelt Billede af hende, »En saaret dansk Kriger«, malet 1868. Trods sine vidtloftige Rejser bevarede hun bestandig den varmeste Kjærlighed til det Land, hvor hendes Husbond hørte hjemme, og hvor hun havde født sine Børn. Et Vidnesbyrd herom er ikke blot den Iver, hvormed hun dyrkede dets Sprog, men ogsaa det Kjendskab, hun i Tidens Lob erhvervede sig til dets Historie, dets Sagn, dets Sange og Minder, mest maaske hendes Fortrolighed med dets Natur og Folkeejendommelighed. Allerede i 1852 havde hun udstillet sit store, fortræffelig gennemførte Maleri af »Bonderbørn paa Marken, legende med Faar,« et Billede saa ægte dansk i Følelse, at det uden Tvivl maa have tiltalt selve Høien, og med hvilken inderlig Sympathi, med hvilken dyb Forstaaelse har hun ikke ved mange senere Lejligheder skildret vore Bondefolk, vore Fiskere og kjøbstadfødte Almuesfolk!

Fru Jerichau-Baumann er ofte betegnet som en rastløs Natur, en Kunstnerinde, hvis rige Evner vare i bestandig Brydning, en evigt Rejsende, der aldrig kom til Ro, og hvis samlede Produktivitet, baade i det Gode og i det mindre Gode, er delvis bestemt som Udslag af en hvileløs Aand. Naar dette skal nærmere godtgjøres, kan man ikke undgaa at henvise til hendes Udviklingsgang. Fra en maadelig Tegnelærer i Warschau gaaer hun næsten umiddelbart over i en Historiemalers Atelier; kort derpaa har hun større Figurkompositioner paa Lærredet, kæmper paa engang med Kontur og Modelling, Lysvirkning og malerisk Stofgjengivelse; hun faaer det ene Billede færdigt efter det andet; men forholdsvis faa »Studier« vil der i hendes Efterladenskaber findes blandt de mange Skizzer; en gennemført Landskabsstudie af hende eksisterer der vist neppe, og saare lidet har hun tegnet eller malet efter akademisk Model. Til noget Saadant havde hun hverken Tid eller Ro; den ene Ide efter den anden meldte sig og vilde udføres; hendes »Lehrjahre« bleve for tidlig til »Wanderjahre«, eller rettere, de vare det strax fra første Færd. Resultatet blev, at Fru Jerichau aldrig blev nogen sikker Tegner, og dette drog meget andet Misligt med sig; ofte dækkedes Farvegivningens Skrøbeligheder med visse virkningsfulde Licentser i Farven og Foredraget. En Kjendsgjerning er det, at de af hendes Arbejder, der ere skønnest i Kolorit og omhyggeligst i Malemaaden, altid tillige ere de bedst formede; de mest »brillante« ere de ikke altid; man erindre sig saaledes blot den saarede Kriger, de nysnævnte »Bonderbørn«, det store, i sin Tid i Studenterforeningens Musikal udstillede Maleri »Efter en Stranding« samt hendes bedste Portraiter — Jerichau, Brødrene Grimm, Jerichaus Moder o. s. v. — og sammenligne dem i Tanken med »Dolce farniente« og andre Ting fra de sidste Aars Udstillinger. Naar hun var stærkt optagen af et Emne eller af en eller anden Grund særdeles fordybet deri, kunde hun forme som den Bedste, og saa fulgtes Form og Farve ad, til Resultatet blev den skønneste Harmoni. Men ofte var Fantasibilledet saa rorigt og trængte sig frem med en saadan Vælde og et saa hidstigt Krav paa strax at virkeliggjøres, at hele Frugten af Arbejdet blev en Skizze. En saadan kan nu ogsaa have sin Værdi, mangen Gang en større end det »udførte« Kunstværk, og Uret vilde man sikkert gjøre den geniale Afdøde, hvis man bebrejdede hende Mangel paa Samvittighedsfuldhed overfor Opgaverne — dersom man forekastede hende, at hun tog sig disse eller blot nogle af disse for let. Hun arbejdede i hvert givet Tilfælde netop, som hun var nødt til at ar-

bejde — som »Aanden drev hende« — og hun, der som faa Andre var blottet for Selvkritik, anede neppe, at der undertiden kunde gjøres berettigede Indvendinger mod »Udførelsen« af hendes Arbejder. Hvad hun i store Træk saae i Fantasien, fik hun paa Lærredet; det var i Reglen nok til at fyldestgøre hendes egne Krav; Helheden, det maleriske Overblik, var hende som oftest Alt. Den skabende Fantasi var hendes herskende Evne, derfor er hendes Komposition saa malerisk skjøn, saa simpel og sanddru, paa samme Tid som den er saa poetisk gribende. Det sjælelige Udtryk tager hun kun sjelden fejl af; hun fortæller som en ægte Digter, skildrer fint og ofte med stor Dybde, altid med Blik for Situationens Væsenlige. Hun vækker altid »Stemning« i den umiddelbare Beskuer, og det netop i Kraft af sit Blik paa Helheden, sin sympathetiske Opfattelse af den samlede Farvevirkning. Hun er i Ordets fuldeste Forstand en glimrende Kolorist, ofte som saadan i høj Grad idealiserende; Intet tyder dog paa, at hun nogensinde har givet Farverne anderledes, end hun har troet at se dem. I Farvebehandlingen er det ogsaa, hun, naar man skal tale om hendes Teknik, har sin Virtuositet; intet Skrigende eller Uforsonet, Alt rhythmisk og harmonisk, selv hvor hun med sin brede, kraftige Pensel sætter de theoretisk talt stærkeste Modsætninger op mod hinanden.

En Side af Fru Jerichaus kunstneriske Virksomhed, om hvis Mulighed neppe nogen havde Anelse i hendes yngre Dage, men som smukt udviklede sig i hendes senere Aar, er den, hun udfoldede som dansk Forfatterinde. I Aaret 1874 overraskede hun Publikum med et lille Bind »Ungdomserindringer«, friske og livfulde Skildringer af hendes Levnetsløb indtil Bryllupet, springende og anekdotemæssige i Formen, men fængslende ved deres naive Elskværdighed. Senere fulgte Bogen om Harald Jerichau, hendes Søn, den rigt begavede Landskabsmaler, hvis Liv var ligesaa løfterigt som kort, et Skrift, der ved, hvad den opmærksomme Læser finder mellem Linierne, giver et ligesaa klart og interessant Billede af Forfatterindens som af den Skildredes Personlighed. Endelig fulgte Hovedværket, det endnu ikke fuldstændigt udkomne »Brogede Rejsbilleder«, Frugten af en som det synes ubegrændset Hukommelse og en overordenlig stilistisk Begavelse, levende og farveglødende Malerier fra Syd og Nord. Fru Jerichaus Evne til at skildre det Oplevede har kun noget Tilsvarende i hendes uhyre Evne til at opleve. Overalt har hun været, og Alt har hun seet, anskuet det i Stemning med Kunstnerindens aabne og udviklede Øje; med en Aabenhjertethed, der søger sin Lige, fortæller hun om sig selv og Andre, springende og knitrende som Fyrværkeri, men bestandig elskværdigt, fængslende, henrivende, overalt saa individuelt og i det Enkelte saa kunstnerisk formende, at der fra nu af ikke kan skrives en udførlig dansk Litteraturhistorie, uden at Fru Jerichaus Navn bliver bevaret deri.

Sjældent er vel noget Kunstnerliv blevet fort i en mere fuldstændig Harmoni mellem det Frembragtes Væsen og den Frembringendes Natur end det, der nu er afsluttet. Den naive Elskværdighed, der præger Elisabeth Jerichau-Baumanns Kunst, er ogsaa Hovedtrækket i hendes Personlighed. Ingen har nogensinde været vred paa hende uden paa Afstand; havde man hende paa nært Hold, var hun uimodstaaelig. »Jeg er ikke stiv i Latinen forresten,« siger Bisp Nikolas i Kongsemnerne, »men det kaldes Ingenium.« I Alt var hun genial, i sin Kunst som i sin Skrift, i sin Sang og i sin Dands som i sin Tale, i sine smaa Besynderligheder som i sin Kjærlighed til Husbond og Børn, Venner og Hjemland. Mest maaske netop i sin Kjærlighed. Om den taler Alt, hvad hun har virket i det Store og i det Stille; den var det, der bar hende frisk og ung gjenem det urolige Liv med dets Sorger og dets Glæder.

M.

Nattens Dronning.

(*Cactus grandiflorus*, udsprungen paa Fuglsang, Lolland, 5. Juli 1881).

I den mørke, tropiskvarme Nat
Over Mexikos de tørre Sletter
Springer ud en Kæmpeblomst saa brat
Fra en Væxt, der som en Orm sig fletter.

Intet Blad den Stamme giver Læ,
Spidse Pigge kun dens Liv forsvare,
Dog er der i Verden intet Træ
Som en saadan Pragt kan aabenbare.

Blomsten springer fra den grønne Orm
Som en Sol med gule, spredte Straaler,
Og fra Midten af den Stjerneform
Gaaer en Kalk af sølverhvide Skaaler.

Og fra Kalkens grønligdybe Bund
Strommer ud et Væld af gyldne Traade.
Ak, den lever kun en natlig Stund —
Her vi staa for en Naturens Gaade.

Kun i Maanens drømmefulde Glands
Skinner den, men sig for Solen lukker,
Kun Ildfluernes den viltre Dands
Kaster Glimt paa den, imens den sukker.

Hvorfor denne Pragt fra nogen Gren,
Naar i Nattens Mulm den maa sig dølge?
Hvortil denne Kalk, saa stjernerens,
Naar den ej kan taale Lysets Bølge?

Er den ej et Billed paa vort Liv
Her i Jordanattens korte Skygge,
Hvor den største Skjønhed som et Siv
Visner hen, naar vi som mest er trygge?

Eller vil Vorherre i det Tegn
Sige os, at Lys boer i det Dunkle,
At hans Magt igjennem Nattens Egn
Kan med Dagens Kraft og til os funkke?

Nattens Dronning! Du Blomst Underfuld,
Straal da kun i Mørkets korte Timer!
Vidne er Du, at af sorte Muld
Kan opspire Herlighedens Kimer.

Flyttet om til nordisk Vinterbur
Og med kunstig Varme her fremdrevet,
Har Du dog ej tabt din Sydnatur,
Men er tro dens egne Love blevet.

Stolt Du viser os en Nattesol
Sært bedovende med tunge Dufte.
Her vi har kun simple Natviol,
Men dens Aande fylder friske Luftte.

Nordens korte Sommernat ej har
Sydens Pragt og underfulde Gløden,
Men den er som Morgendæmring klar,
I dens Skygger lurer ikke Døden.

A. Munch.

Fuldblodshingsten Cæsar.

Kjøbenhavns »saison morte« er viet Idræt af alskens Art, og »Illustreret Tidende« bringer derfor Uge efter Uge Billeder saavel fra Havet som fra Landet, fra Kapsejladser som fra Kapridninger, Skyttefester o. s. v.

Da Telegrafens nogle Uger forinden vort eget *meeting* ved Eremitagen bragte Efterretningen om, at den danske Hingst »Cæsar« havde vundet Tydslands største og betydningsfuldeste Løb, det nordtyske Derby i Hamborg, var der kun een Omstændighed, der gjorde et lille Skaar i Gløden, nemlig den, at den anden indmeldte danske Hingst »Fenris« lige før Løbet var bleven nedbrudt; var dette Uheld ikke indtruffet, vilde sandsynligvis begge de danske Hingste være komne ind som Nr. 1 og 2, hvilket endnu mere vilde have forøjet Triumfen for det lille Dan-